

Sygn. akt I ACa 928/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Anna Bohdziewicz
Sędziowie :	SA Mieczysław Brzdąk (spr.) SA Tomasz Ślęzak

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2021 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Gminy M.

przeciwko Województwu (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 29 września 2020 r., sygn. akt I C 447/20

1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) zasądza od pozwanego na rzecz powódki 715 758,64 (siedemset piętnaście tysięcy siedemset pięćdziesiąt osiem i 64/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 2 sierpnia 2019 roku;

b) oddala powództwo w pozostałej części;

c) zasądza od pozwanego na rzecz powódki 10 800 (dziesięć tysięcy osiemset) złotych z tytułu kosztów procesu;

d) nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Katowicach 35 788 (trzydzieści pięć tysięcy siedemset osiemdziesiąt osiem) złotych z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powódki 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego;

3) nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Apelacyjnego w Katowicach 35 788 (trzydzieści pięć tysięcy siedemset osiemdziesiąt osiem) złotych z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych (opłaty od apelacji).

SSA Mieczysław Brzdąk	SSA Anna Bohdziewicz	SSA Tomasz Ślęzak
-----------------------	----------------------	-------------------

Sygn. akt I ACa 928/20

UZASADNIENIE

Powodowa Gmina domagała się zasądzenia od pozwanego Województwa (...) kwoty 715 758,64 zł z odsetkami za opóźnienie od 26 listopada 2018 wskazując, że zawarła z pozwanym umowę o dofinansowanie projektu pod nazwą „Adaptacja budynku starej remizy strażackiej w M. na cele prowadzenia usług aktywizacji społeczno-zawodowej”, będące przedmiotem projektu prace budowlane zostały wykonane w terminie i odebrane przez powoda w dniu 18 października 2018r., a wykonawca w tym samym dniu wystawił powodowi fakturę VAT nr (...), z terminem płatności do dnia 17 listopada 2018r.

Powód zapłacił wykonawcy wynagrodzenie objęte fakturą w dniu 19 listopada 2018r., Pozwany odmówił wypłaty dofinansowania powołując się na przekroczenie terminu realizacji projektu.

Pozwane Województwo (...) w odpowiedzi na pozew wniosło o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania wskazując, że na podstawie zapisu § 23 ust 3 pkt 1 i 2 umowy rozwiązano umowę bez wypowiedzenia, bowiem beneficjent nie wywiązał się z obowiązków wynikających z umowy.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił powództwo opierając się na następujących ustaleniach.

W dniu 14 listopada 2017 zawarto pomiędzy stronami umowę o dofinansowanie projektu „Adaptacja budynku starej remizy strażackiej w M. na cele prowadzenia usług aktywizacji społeczno-zawodowej”. Umowa została zmieniona aneksem nr (...) z dnia 29 czerwca 2018r.

Zgodnie z umową Gmina stała się beneficjentem środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa (...) na lata 2014-2020 (dalej: (...)), a przyznane jej dofinansowanie nie mogło przekroczyć kwoty 793 474,15 zł.

Przedmiot umowy oraz obowiązki stron są określone w umowie. Paragraf 4 wskazywał termin rozpoczęcia realizacji projektu oraz termin zakończenia realizacji projektu jako 31 października 2018.Par. 19 umowy (zmieniony aneksem nar.1) dotyczył zmian w projekcie i umowie.

Zmiany w umowie dotyczące:

- 1) montażu finansowego, wpływającego na zmianę wartości oraz strukturę dofinansowania poszczególnego wydatku, lub
- 2) terminu rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu, jeżeli uniemożliwia złożenie wniosku o płatność, lub
- 3) rachunku bankowego / rachunków bankowych w ramach projektu, wskazanych w § 10 ust 17

wymagają niezwłocznego zawarcia aneksu do umowy.

Zmiana umowy mogła nastąpić na wniosek beneficjenta, jeżeli wniosek zostanie złożony nie później niż do dnia zakończenia realizacji projektu określonego w ust 1 pkt 3) (§ 4 ust 2 oraz § 19 ust 2).

Postanowienie § 19 ust. 10 umowy nie zobowiązuje (...) do zawarcia aneksu – zgodnie z nim zawarcie aneksu, dotyczącego wskazanych okoliczności, powinno nastąpić niezwłocznie; lecz zawarcie aneksu nie może nastąpić bez pisemnego uzasadnionego wniosku beneficjenta, złożonego w ustalonym w umowie terminie.

Treść § 19 ust. 10 precyzuje termin, w którym aneks dotyczący szczególnych okoliczności winien być podpisany.

Beneficjent był zobowiązany do złożenia wniosku o zawarcie aneksu nr (...), dotyczącego zmiany terminu zakończenia realizacji projektu, przed dniem 31 października 2018r. W dacie odbioru prac budowlanych dysponował fakturą, a także wiedzą o należnej wykonawcy kwocie. Będące przedmiotem projektu prace budowlane zostały wykonane w terminie i odebrane przez powoda w dniu 18 października 2018r. Wykonawca w tym samym dniu wystawił powodowi fakturę VAT nr (...), z terminem płatności do dnia 17 listopada 2018r. „Można było wykonawcy zapłacić, ale Gmina nie miała pieniędzy”.

W dniu 11 października przesłano do powódki na adres mailowy przypomnienie

o zbliżającym się terminie ostatniego wydatku.

Powód zapłacił wykonawcy wynagrodzenie objęte wskazaną fakturą w dniu 19 listopada 2018r., a następnie chciał zgłosić pozwanemu zakończenie projektu, lecz system (...) (Lokalny System Informatyczny (...) 2014-2020) nie pozwolił na wypełnienie formularza dotyczącego wypłaty dofinansowania, z uwagi na przekroczenie terminu realizacji projektu.

Pismem z dnia 26 listopada 2018r. powód zwrócił się do pozwanego z wnioskiem o ustalenie nowego terminu zakończenia projektu, uwzględniającego datę dokonania zapłaty na rzecz wykonawcy robót.

„Pismem pozwanego” z dnia 21 stycznia 2019r „nie wyrażono zgody” na zmianę terminu zakończenia projektu z powołaniem się na zapisy par. 19 ust.2 umowy.

Pozwany stanął na stanowisku, iż zmiany w zakresie realizacji projektu mogły być przedmiotem aneksu w przypadku zgłoszenia najpóźniej do dnia zakończenia realizacji projektu to jest do 31. 10 2018.

W dniu 19 lipca 2019 powodowa Gmina wystosowała wezwanie do zapłaty.

Pozwany też w treści pisma z dnia 3 października 2019r wskazał, że projekt miał zostać zakończony do dnia 31 października 2018r., a beneficjent złożył wniosek o zmianę umowy pismem z dnia 26 listopada 2018r., niezgodnie z umową, w szczególności z naruszeniem § 19 ust 2 umowy.

„Złożono oświadczenie o rozwiązaniu umowy powołując się na zapis par. 23 ust. 3 umowy”.

Oceniając zasadność żądania powódki wskazał Sąd I instancji, że „na podzielenie zasługiwały argumenty strony pozwanej. Powód sam zdecydował o treści wniosku, a następnie w oparciu o ten wniosek zawarł umowę z pozwanym. Strony na treść umowy się zgodziły składając podpisy. Powód warunków umowy nie spełnił. Sam powód w ramach wniosku aplikacyjnego, a następnie w umowie wskazał termin realizacji projektu (par.4)”.

Wskazał Sąd Okręgowy, że „podziela pogląd, iż zmiana umowy mogła nastąpić na wniosek beneficjenta, jeżeli wniosek zostanie złożony nie później niż do dnia zakończenia realizacji projektu określonego w ust 1 pkt 3) (§ 4 ust 2 oraz § 19 ust 2)”. Beneficjent był zobowiązany do złożenia wniosku o zawarcie aneksu nr (...), dotyczącego zmiany terminu zakończenia realizacji projektu, przed dniem 31 października 2018r. – skoro, w dacie odbioru prac budowlanych dysponował fakturą, a także wiedzą o należnej wykonawcy kwocie i nie miał środków na zapłatę.

„Sąd nie podziela poglądu, iż nie trzeba było składać wniosku o aneks umowy, bo to nie była zmiana terminu realizacji projektu. Była to -zdaniem powoda -zmiana dotycząca realizacji projektu o którym nie ma mowy w ust.2 art.19”. Par.4 umowy bezspornie wskazuje terminy realizacji projektu.

Z zapisu par.1 punkt 41 wynika, iż zakończenie realizacji projektu to data poniesienia ostatniego wydatku kwalifikowanego. Wydatkiem dla powódki była zapłata wykonawcy. „Odnosi się zatem wprost do zapłaty faktury opisanej przez powódkę”.

„Pozwany miał przed upływem terminu realizacji umowy złożyć wniosek, a nie po terminie”. Zwrócił się dopiero pismem z dnia 26 listopada 2018r. o ustalenie nowego terminu zakończenia projektu, uwzględniającego datę dokonania zapłaty na rzecz wykonawcy robót. Było to za późno. Projekt miał zostać zakończony do dnia 31 października 2018r. Do tego czasu trzeba było ponieść wszystkie wydatki.

Powódka złożyła wniosek o zmianę umowy niezgodnie z umową, w szczególności z naruszeniem § 19 ust 2 umowy.

Zawarcie aneksu nie było możliwe i nie ma to związku z brakiem lojalności pozwanego tylko z treścią umowy.

„Za uzasadnioną uznać odmowę zrefundowania powodowi wydatków poniesionych z naruszeniem umowy. Wydatkowana została kwota po terminie realizacji wskazanym w umowie. „Słusznie zatem wydatek uznano za niekwalifikowany, a taki zgodnie z umową nie podlegał zwrotowi”.

„Pozwany miał obowiązek rygorystycznie stosować przepisy prawa, zgodnie z wytycznymi oraz przepisami prawa europejskiego i krajowego”.

„Wymaga tego od Polski Unia Europejska. Wydatkowane są środki publiczne, unijne”.

„Z tych zatem przyczyn Sąd uznał powództwo za niezasadne i podlegające oddaleniu”.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 i 108 kpc oraz przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 (DZ U z 12.10. 2016 poz.1667) § 1 (odnośnie zmiany par. 2 punkt 7 poprzedniego rozporządzenia z dnia 22. 10. 2015).

Wymieniony wyrok zaskarżyła powódka w całości zarzucając:

1. Naruszenie prawa materialnego, a to:

- §1 pkt 38 umowy z dnia 14 listopada 2017 r. (zmienionej aneksem nr (...) z dnia 29 czerwca 2018 r.) poprzez uznanie, że wydatek dokonany w dniu 19 listopada 2018r. przez powoda jest niekwalifikowalny;

- § 1 pkt 41 umowy poprzez uznanie, że zgodnie z tym przepisem powód nie mógł zapłacić wykonawcy po 31 października 2018 r., podczas gdy wniosek taki nie wynika z tego przepisu.

- art. 65 § 2 k.c. w związku z §4 ust. 2 i §19 ust. 2 umowy z dnia 14 listopada 2017 r. poprzez uznanie, że przepisy te stoją na przeszkodzie w uwzględnieniu prośby o aneks złożonej po dacie terminu zakończenia realizacji projektu określonej w umowie (§4 ust. 1 pkt 3 umowy).

- art. 476 k.c. poprzez uznanie, że powód może ponosić skutki okoliczności za które nie ponosi odpowiedzialności, w tym wypadku braku środków i przeciągania się procedury uzyskiwania kredytu.

2. Naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na treść wyroku, a to:

a) art. 235² k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych powoda o przesłuchanie A. G. jako skarbnika Gminy i R. P. jako Wójta Gminy w celu wykazania okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy mimo, iż nie zachodziły podstawy do pominięcia tych wniosków dowodowych.

b) art. 328 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia w sposób sprzeczny z tym przepisem wobec braku odniesienia się w uzasadnieniu do zarzutów naruszenia przez pozwanego art. 5 k.c.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w obu przypadkach za przyznaniem kosztów na rzecz strony powodowej od pozwanego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Przed wszystkim zauważyć należy, że sposób prezentowania motywów w zaskarżonym wyroku pozostawia sporo do życzenia zarówno co do formy jak i stylu wypowiedzi, tym niemniej zaskarżony wyrok poddaje się kontroli instancyjnej, co sprawia, że zarzut naruszenia art. 328 kpc w zasadzie art. 328§2 kpc – w poprzednim brzmieniu) jest bezzasadny. Na podobną ocenę zasługuje zarzut naruszenia art. 235² k.p.c. bowiem - jak się okaże – zgłoszone przez powódkę wnioski dowodowe były nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

W nawiązaniu do zawartych w apelacji zarzutów naruszenia prawa materialnego, przede wszystkim zauważyć należy, że postanowienia umowy zawartej przez strony, nawet ujęte w formie przewidzianej dla przepisów prawa jak paragrafy czy artykuły, przepisami prawa (materialnego) nie są, bowiem strony zawierając przedmiotową umowę nie ustanawiają przepisów prawa, a zawierając umowę, w oparciu o obowiązujące przepisy, na ich podstawie normują tylko swoje uprawnienia i obowiązki. Z tej też przyczyny zawarte w apelacji powódki zarzuty naruszenia prawa materialnego w postaci wymienionych w apelacji postanowień umowy, nawet jeżeli usystematyzowano je w postaci kolejnych paragrafów, zarzutami naruszenia prawa materialnego nie są, aczkolwiek słusznie zauważa skarżąca, że skuteczność poszczególnych postanowień zawartej przez strony umowy powinny być badana zgodnie z przewidzianą w art. 65 Kodeksu cywilnego (dokładnie w art. 65§2 kc) zasadą wykładni oświadczeń woli (umów).

Trafnie przyjął Sąd Okręgowy (co zresztą nie było sporne), że będące przedmiotem projektu prace budowlane zostały wykonane w terminie i odebrane przez powoda w dniu 18 października 2018r. Wykonawca w tym samym dniu wystawił powodowi fakturę VAT nr (...), z terminem płatności do dnia 17 listopada 2018r, a powódka zapłaciła wykonawcy wynagrodzenie objęte wskazaną fakturą w dniu 19 listopada 2018r. bowiem wcześniej nie miała na ten cel środków.

Nie można jednak aprobować stanowiska Sądu I instancji, że wydatek ten pozwany słusznie uznał za niekwalifikowalny w związku z czym taki wydatek, zgodnie z umową, nie podlegał zwrotowi.

Trafnie bowiem wywodzi skarżący w apelacji, że zgodnie z definicją wydatku kwalifikowalnego zawartą w §1 pkt 38 umowy wydatek taki jest to koszt lub wydatek poniesiony w związku z realizacją projektu, który kwalifikuje się do refundacji lub rozliczenia zgodnie z rozporządzeniem ogólnym, rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) (...), ustawą i przepisami rozporządzeń wydanych na podstawie ustawy oraz zgodnie z wytycznymi. Zgodnie z tą definicją o „kwalifikowalności” wydatku decyduje cel na jaki został poniesiony, a w szczególności czy został poniesiony w związku z realizacją projektu.

Zgodnie z definicją zawartą w §1 pkt 38 umowy wydatkiem kwalifikowalnym jest ten, który został poniesiony w związku z realizacją projektu, a więc został przeznaczony na przedsięwzięcie szczegółowo opisane we wniosku o dofinansowanie realizacji (§1 pkt. 17 umowy).

W realiach niniejszej sprawy wydatkiem kwalifikowalnym jest koszt poniesiony na „adaptację budynku starej remizy strażackiej w M. na cele prowadzenia usług aktywizacji społeczno-zawodowej”. I taka właśnie okoliczność powinna mieć decydujące znaczenie dla oceny kwalifikowalności lub braku kwalifikowalności wydatku. Jeżeli bowiem dany

wydatek poniesiono i to w bezpośrednim związku z realizacją zadania inwestycyjnego określonego w umowie to ta właśnie okoliczność, a nie wyłącznie sama data jego poniesienia powinna być decydującą dla określenia kwalifikowalności wydatku.

Trafnie przy tym zwraca uwagę skarżąca, że zgodnie z § 4 ust. 2 umowy zdanie ostatnie, strony przewidziały nawet możliwość zawarcia umowy po upływie terminu zakończenia realizacji projektu, a w konsekwencji należy zgodzić się z autorem apelacji, że skoro strony przewidziały możliwość zawarcia umowy z wykonawcą po upływie określonego w umowie między stronami terminu zakończenia realizacji projektu i co nie niweczyłoby skutków całej umowy, to tym bardziej musi być dopuszczalne dokonanie określonej, pojedynczej czynności po upływie terminu realizacji projektu.

Należy też zgodzić się z wywodami apelacji, że pozwany nie miał prawa rozwiązać umowy bez wypowiedzenia na podstawie §23 ust. 3 umowy, który nie miał zastosowania, ani tym bardziej Sąd nie miał podstaw do uznania, że postępowanie pozwanego było zgodne z umową, i że powód naruszył zarówno §4 ust. 2 jak i §19 ust. 2 umowy.

W sytuacji gdy powódka wypełniła wszystkie, nałożone w umowie z pozwanym zobowiązania, w szczególności w pełni zrealizowała zadanie, które zgodnie z umową miał współfinansować pozwany, w tym również uiściła – aczkolwiek z pewnym opóźnieniem – wynagrodzenie wykonawcy, to odmowa przez pozwanego współfinansowania tej inwestycji i rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia jako niezgodne z wolą stron wyrażoną w umowie nie zasługują na uwzględnienie jako nader formalistyczne i prowadzące w istocie do pokrzywdzenia powódki.

Z wymienionych przyczyn zaskarżony wyrok należało zmienić i zasądzić od pozwanego na rzecz powódki dochodzoną pozwem kwotę, której wysokości pozwany nie kwestionował, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 2 sierpnia 2019 roku.

Powódka wezwała pozwanego do zapłaty dochodzonej pozwem kwoty pismem z 19 lipca 2019r. (k. 41) w którym określono termin 7 dni do zapłaty.

19 sierpnia 2019 roku to był piątek w związku z czym wymienione wezwanie powódka mogła wysłać dopiero 22 sierpnia. Przyjmując odpowiedni czas na przesłanie korespondencji i tygodniowy termin określony pozwanemu do zapłaty Sąd Apelacyjny przyjął, że pozwany opóźnił się ze spełnieniem świadczenia od 2 sierpnia 2019 roku.

W pozostałym zakresie powództwo o zasądzenie odsetek ulegało oddaleniu jako, że powódka nie wykazała, że pozwane Województwo opóźniło się ze spełnieniem świadczenia od 26 listopada 2018 roku.

W sytuacji gdy pozwany przegrał sprawę powinien zwrócić powódce koszty procesu (zastępstwa procesowego) za pierwszą i drugą instancję (art., 98 § 1 i 3 kpc w zw. z § 2 ust. 7, a także § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r w sprawie opłat za czynności adwokackie), a na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczone koszty sądowe, od których powódka była zwolniona (art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

SSA Anna Bohdziewicz SSA Mieczysław Brzdąk SSA Tomasz Ślęzak